
Ekonomie byrokracie

PVTEVS

4. 12. 2008, ESF-MU

Základní pojmy

- Byrokracií chápeme:
    - množina úřadů, které jsou odpovědné za státem zabezpečované služby (Jackson-Brown)
  - Sponzor
    - rozhoduje o velikosti rozpočtu úřadu
  - byrokrat
-

-
- Byrokracie podniková
    - byrokratický management
  - Vládní byrokracie
-

Úřad

- Nezisková organizace
  - Financování z pevných dotací
    - pravidelné příjmy, o velikosti rozhoduje sponzor
  - Složen z byrokratů
-

Weberův byrokrat

■ Ideální model

- ❑ Racionální jedinec
- ❑ Normativní pohled

■ Byrokracie

- ❑ určitý způsob organizace a fungování (veřejné) správy, resp. jejího personálního základu.
- ❑ označení racionalizované techniky jejího fungování, organizace a řízení.
- ❑ vyřizování úkolů podle objektivně stanovených pravidel, bez ohledu na konkrétní politické poměry.

Weberova byrokracie

- byrokratické organizaci vládnutí a spravování se připisuje několik charakteristických rysů:
  1. hierarchická struktura podřízenosti a delegování pravomocí odshora dolů
  2. rigidní vymezení funkčních míst a odpovědnosti
  3. rozhodování podle stálých, apriorně daných pravidel a procedur
  4. neúměrně vysoká náročnost na formální přesnost v detailech

-
- Realita dnes – Weber „administrativní eunuch“
  - Motivace chování jedince (tedy i byrokrata)
-

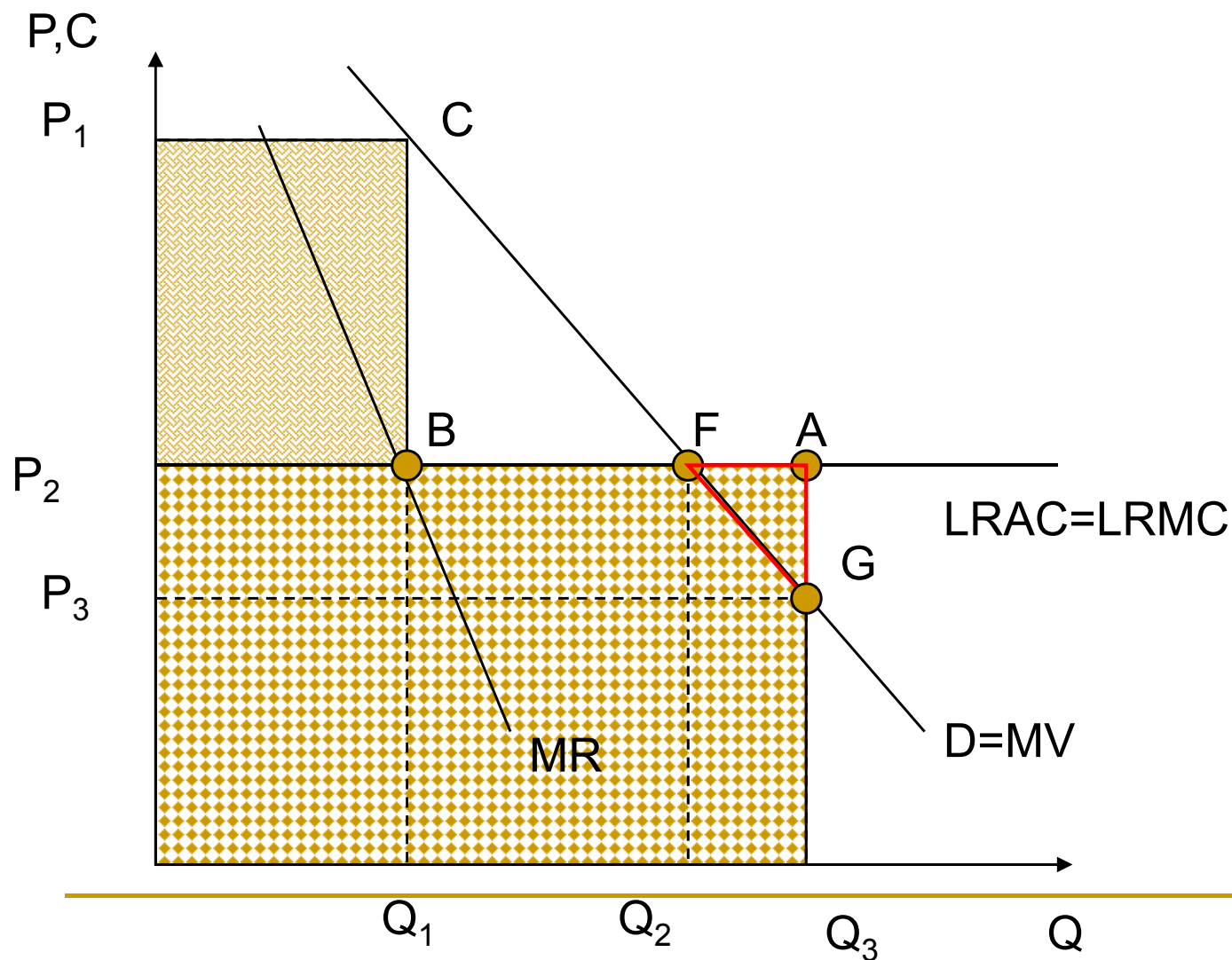
Srovnání monopolu, NGO, úřadu

■ Předpoklady:

- Pro všechny tři formy platí stejné ceny faktorů (stejně dlouhodobé průměrné náklady (LRAC))
- D je poptávková funkce pro monopol a NGO, a jako poptávka voliče mediána (MV) pro úřad
- Konstantní výnosy z rozsahu – tedy $LRAC=LRMC$
- Byrokracie je závislá svým příjmem na objemu produkce (rozpočet přijímá od sponzora)

Srovnání monopolu, NGO, úřadu

Důsledky srovnání

- Rozhodnutí o velikosti rozpočtu (množství statku) je v rukou politiků
- Míru (ne)informovanosti (informační asymetrie „pomáhá“ redukovat úřad
- Politik minimalizující nebezpečí tlaku voličů z nedostatečné úrovně statku tenduje k udělení vyššího rozpočtu úřadu

Niskanen

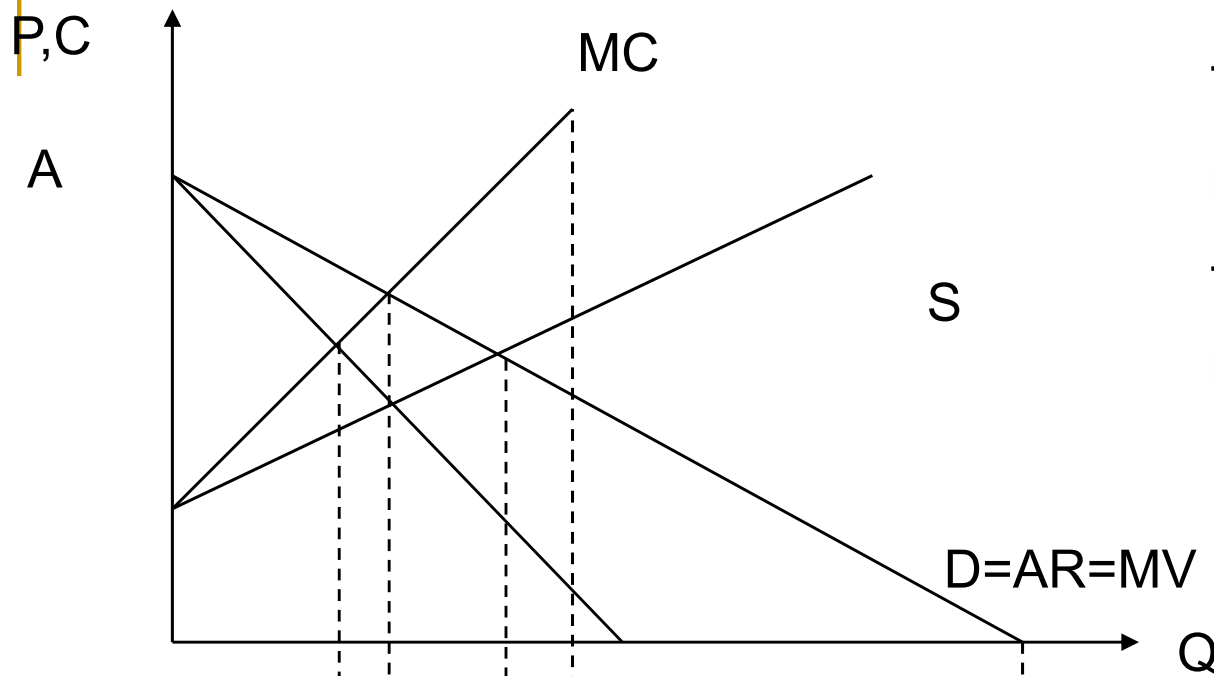

- Byrokrat je ekonomický subjekt – jako každý jiný – maximalizuje svůj užitek
  - $U = f(\text{plat, výhody a požitky, počet podřízených, reputace, status, velikost rozpočtu})$
-

Niskanenův model

- Neoklasické předpoklady
  - Řeší problematiku alokace
  - Předpokládá asymetrii informací
-

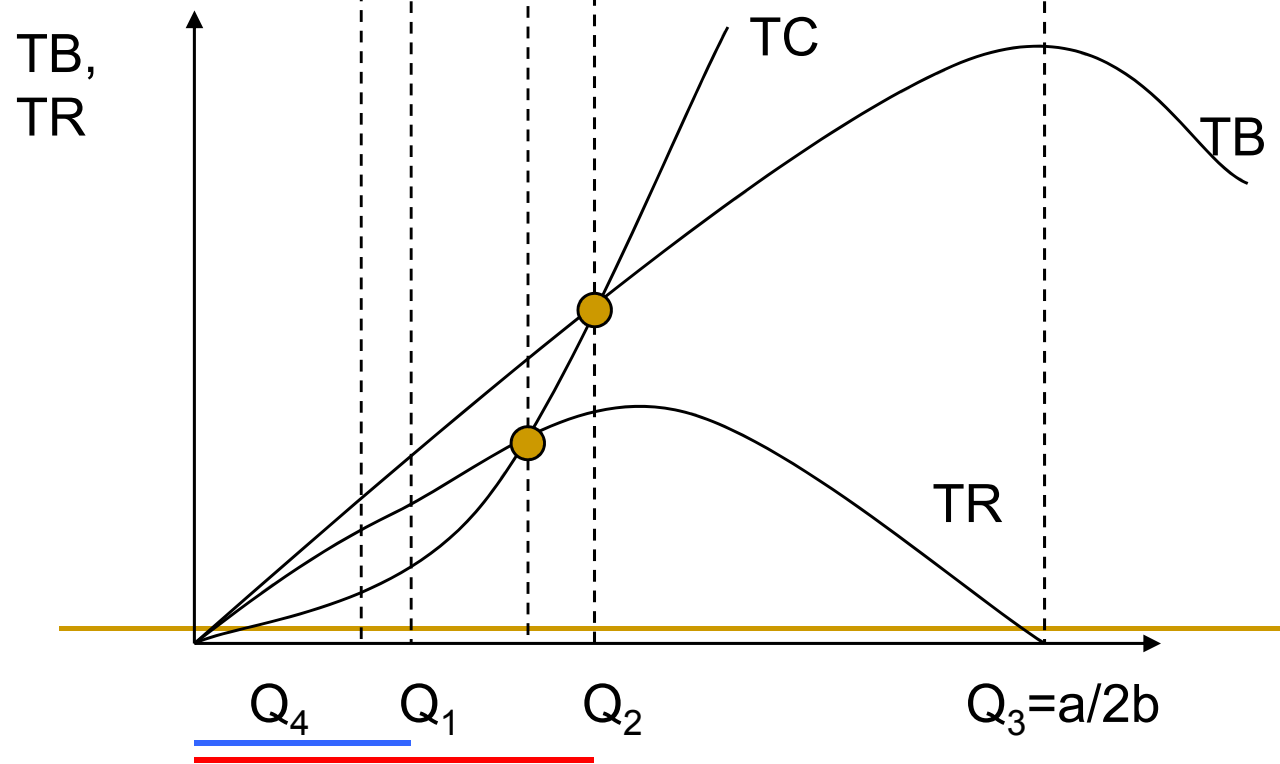

$$TB = aQ - bQ^2 \quad a > 0, b > 0$$

$$MV = TB' = a - 2bQ$$

$$TC = cQ + dQ^2 \quad c > 0, d > 0$$

$$MC = TC' = c + 2dQ$$

$$TC = TB$$

↓

$$(a-c)/(b+d) = Q_2$$

$$MV = MC$$

$$(a-c)/2(b+d) = Q_1$$

$$2Q_1 = Q_2$$

Argumenty

- Proti – (Jackson):
    - v UK nezávisí platy úředníků na velikosti rozpočtu
    - prof. Weigel: nepravděpodobnost vysoké míra asymetrie informací
-

Alternativní užitek byrokrata

- maximalizace „slack“ –
    - polštář, který umožní byrokratovi mírnit napětí uvnitř úřadu,
    - zvyšuje jeho moc
  - minimalizace rizika -
    - riziko – bude odvolán, potrestán
-

Neefektivnost X

- (Liebenstein) X-inefficiency
    - Neefektivnost monopolních korporací
  - Plýtvání, přebyteční zaměstnanci, nízká produktivita (technická neefektivnost)
    - Složitost vztahů, špatná specifikace smluv a náplně práce, transakční náklady
-

